

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Lov na úžerníkov.

Nenie hnusnejšieho remesla, ako číhať na iného majetok; využívať nezkúsenosť, núdzu alebo ľahkomyselnosť jednotlivých z toho ohľadu, aby ich ten istý majetku pozbavil a spravil z nich žobrakov. Tento špatný «priemysel», toto raubierske «kupectvo» ani v jednej krajine nenie tak vyvinuté, ako v Uhorsku; a nikde nepadlo toľko obetí do pazúrov dravých úžerníkov, ako u nás.

My nieraz ukázali sme na špinavý obchod nesvedomitých a zlodejských úžerníkov, ktorí zdierajú pospolitý ľud. Nešetrili sme ani černidla, ani ostrých rečí, keď sme vystúpili oproti lúpežníctvu, ktoré po celej krajine slobodne prevádzajú. A čo sme docielili? Snáď prestala úžera? Snáď zakročili oproti zlodejom prísne? Snáď vzali do ochrany chudobný ľud oproti lúpežníkom? Nie! Nič nerobila liberálna vláda v ohľade tohto. Veď ešte v roku 1877. vyniesli zákon oproti úžere. Vypovedali v ňom, že najviac 8 percentov slobodno brať od požičaných peňazí. A jaký účinok mal zákon? Nijaký! Úžera kvitla. Úžerníci vysmiali zákon, tak, že nemôžeme preukázať jeden pád, čoby úžerník prísne potrestaný bol býval, kdežto očividome zbíjal. Neni div, že pri takejto liberálnej slobode úžerníci bohatli, obety jejích ale zostali žobrakmi. Že to tak bolo, že zákon slabý bol prekaziť slobodný priemysel pekelných úžerníkov, uznalo to aj zákonodarstvo, lebo roku 1883. vyreparovalo zákon o úžere; ale žiaľ, výsledok ten istý bol, t. j. žiadna náprava nestala sa. Liberalizmus kryl všetky hriechy. Úžerníci vedeli, akým spôsobom vyslobodia sa zpod zákona, a ako sa odslúžia najlepšie tým, ktorí

prehliadli, ba dovolili a pomáhali zdierať chudobu. Preto bohatli tak nesmierne, preto zbíjali tak smeľe a slobodne. Nielen s tým úžerili, že utisnutým, ľahkomyselným, alebo neschopným ľuďom peniaze požičiavali na veľké úroky, a keď platíť nevedeli, pravotili ich; ale aj s tým, že falšovali veksele a obligácie. Úžerili so zbožím, so zemou, s pálením, s mašinami a rozličnými vecami, ktoré na ráty predávali. Tovar tento obyčajne podlý bol, a predsa predali ho draho, ba s pravotami prinútili nezkúsených ľudí k splácaniu ráťov a to mnoho ráz aj takých, ktorí ani nekúpili od nich. Takto bohatli úžerníci, ktorým volkal liberalizmus akožto dobrým kortešom. Takto hynul chudobný ľud, ktorého úradu nebránily oproti zlodejom. Sám málokedy žaloval, bo bál sa pomsty, ale spokojne bral do ruky žobrácku palicu. A pri takýchto smutných pomeroch, dobre sa mal mať pospolitý ľud? Mal kvitnúť priemysel a hospodárstvo, keď státisíce hnusných pijavíc cicalo krv ľudu? Aj to následky rozpusteného liberalizmu!

Statočný človek namáha sa deň po deň. Svedomite koná prácu, a na tom sa usiluje, aby sebe a svojim čo len mizernú výživu poistil. Nebaží po cudzom, a nepríde mu na um oškodiť blížneho. Čo ale robí úžerník? Nič takého, čo sa srovnáva so statočnosťou, lebo však kmín nemá svedomia. Celú bytnosť jeho naplňuje tá žiadosť, ukoristiť to, čo druhí majú. Obsnuvať ich figlami, oklamať, zvieť k tomu, aby použili pomoc jeho. Obeta ozaj myslí, že úžerník pomôže, keď mu požičia, a necíti, že práve vtedy založili mu povraz na krky. Známe je, že tisíce kazárov oblahlo celé okolie krajiny. Z toho cieľu vtrelí sa sem, aby úžerili. Verejne zbíjajú a kradnú. Riadne za-

mestnanie jejich je úžera rozličného druhu. A čo robila vrchnosť oproti nim? Kolkých obesili, alebo aspoň len uväznili z nich? Ani jedného. (A veru to by mali vykonať s každým úžerníkom.) Nič nestalo sa im, lebo dľa liberalizmu kupectvom sa zaoberali, a to je dovolené. Žeby úradné osoby neboli vedeli o špatnom remese lúpežníkov, to nikto neverí. Že skrze toto celé obce vynšli na vnivoč, to netýka sa svedomia liberálov. To každý vie, že tisíce ľudí vandruje do Ameriky od nás. Prečo? Zväčša preto, lebo úžerníci všetkého ich pozbavili. Aj to je známe, že hodná čiastka hospodárov zadĺžená je. Prečo? Pre rozličnú úžeru. Teda celý národ cíti následky úžery, a predsa len teraz prišlo na um ministrovi Plószovi, aby prísny zákon predniesol pred snem krajinský proti úžere.

Konečne, po tolkom pustošení udrel hrom medzi banditov. Budú cváľať do Galície a Rumunska, zkadiaľ prišli. Je pravda, že hrmavica dosť neskoro prišla. My, keď založíme spolok katolícky, istí liberáli narobia blaku, že búrime. Založíme-li úverkový alebo potravný spolok, hneď napádajú nás židáci, že bojujeme oproti «čestnému priemyslu a kupectvu», a že chceme ich ožobrať. Ale úžeríť dovolené bolo, lebo však najtuhší liberáli zaoberajú sa so špinavým obchodom týmto. No, ale teraz už koniec bude zbojstvu. Aspoň to veríme. Vsaak len nebudú žartovať úrady? Nový zákon veru nič neprehľadne úžerníkom. Medzi inším hovorí: kto využítkuje núdzu, ľahkomyselnosť, nezkúsenosť, alebo slabosť toho, ktorý utieka sa k nemu o peňažitú pomoc s tým, že zato veľkú odmenu (procentá) žiada: úžerí, prečo odsúdený bude na 1—6 mesačný žalár, a od 200—4000 kor. peňažitú pokutu; pozbavený bude úradu a dočasne aj práv občianskych. Ktorý úžerník malovekého chce zdierať; jestli kto podporuje, alebo tají úžeru; kto od úžerníka odmenu prijme; jestli úžerník s kontraktami zaoberá sa: každý takýto odsúdený bude na 2 roky žalára a na platenie 500—8000 korún pokuty. Krome toho, jestli je cudzinec, vyhnaný bude z tej obce, v ktorej úžeril, v ťažšom páde aj zo župy (stolice). Neplatný je každý kontrakt, v ktorom jedna stránka druhú oškodíť chce. Takýto ošoh úžerník nazpät musí dať, ba aj požičané peniaze ztratí. Zákon tento platnosť má aj na minulosť.

Dosiaľ špekulanti tak robili, že keď hodne na borg kúpili, dali majetok na ženu, alebo na deti prepísať, a tak dostali veriteľov. Dľa tohoto zákona darmo to robia, lebo aj ten bude zodpovedný za dlh, na ktorého prepísali majetok svoj.

Tak treba! Už aj z týchto pár riadkov vidno, že veru zahrnelo na úžerníkov. Chvála Bohu! Môžeme povedať, že toto bude najpotrebnejší a najužitočnejší zákon zo všetkých. Len aby ho previedli prísne! Nato majte starosť pane Plósz minister! Je čas, aby aj úrady bránily pospolitý ľud.

My ľudáci srdečne vítame zákon tento. Starodávnu žiadosť našu zplní, vsaak v programe máme obranu chudobného ľudu oproti úžere. Bojovali sme oproti rozličným lúpežníkom, a budeme aj na budúce a to nemilosrdne.

Uvidíme, čo povedia kazári na zákon. Čo budú priať ministovi, že strelil medzi nich.

Nechceme veriť, že najde sa čo len jeden liberálny ablegát, ktorý by zastal úžerníkov a votizoval oproti zákonu tomuto. My ľudáci zaň sme. Žiadame aby úžerníkov prenasledovali a vykorenili ako škodlivý hmyz.

Čoho nám je treba?

Všetkého toho, čo dobrobyt ľudu napomáha, jeho rozmanité chyby odstraňuje, zlého ho chráni a k dobrému privádza. K tomu je teda potrebné ľud o jeho položení vyučovať, aby vedel poznať cieľ svojho života, oceniť svoj rozum, svoju silu a dľa tohto aby vedel svoj stav do lepšej budúcnosti uviesť.

Ľud náš teda, nakoľko je možné, treba v umeňiach jemu potrebných vzdelávať. Či slovom, či knižkou, či príkladom zo zkušnosti. Hlavná vzdelanosť nášho ľudu má záležať na vedomosti náboženskej. Ľud musí vedieť, že Boh je počiatok a koniec všetkého. Musí uznať, že kde nenie Boh, tam všetko hynie. — Preto sa aj hovorí, že daromné je ľudské namáhanie, ak niet na ňom Božské požehnanie, a že s Bohom začatá práca s požehnaním Jeho skončená býva.

Za našich takzvaných slobodomyselných časov, kde všetko veľký pokrok čini, a kde ľudia už tak ďaleko prišli, že i bez Boha chcujú svoje diela prekonať, vidíme, že všetko toto je len na oko pekné, ale skutočne neužitočné. Veď čo badáme? To, že sa to robí vo svete, čo sa ešte nikdy nerobilo. — Tak sa zdá, že diabol už ozaj prevýšil učenie Kristovo, ktoré na úzde držalo mysle ľudské. Lebo toľko zbojníctva, mordárstva, kmínstva, krádeže, samovraždy, cudzoložstva, korhelstva, zderstva ešte nikdy nebolo, jako práve za týchto časov.

Ľud náš predtým si ctí a bránil vieru svoju proti

nepriateľom. Teraz v ľahostajnosti díva sa, jako nepriateľ slobodne nivočí dobré mravy náboženské. Predtým ľud si etil a zasvätil nedeľu a sviatok, teraz tieto dni sú mu všedné, jednoduché. Ba čo viac, ľud náš v nedeľu a vo sviatok najviac hovíe náruživosťam. Na miesto toho, aby v nedeľu občerstvil svoju vysušenú a umorenú dušu nebeským učením, aby tak posilnený vo viere odbiť mohol nepriateľa, on ide svätif tretie Božie prikázanie do krčmy, kde potom otrunčený tou besnicou blúzni, ako mu čo na myseľ príde.

Mnohí, keď aj idú do kostola, telo jejich je síce tam, ale duch ich ledva čaká koniec služieb Božích.

Za našich časov ľudia viac hrešia v nedeľu alebo vo sviatok, nežli čez celý robotný týždeň. Tretí Božský prikáz o zasvätení nediel a sviatkov ľudia viac po krémách zachovávajú, jako v kostoloch a domoch svojich. A toto je tá morová rana, ktorou ľud náš omráčený so dňa na deň viac a viac klesá.

Túto strašnú ranu treba čím skôr základne hojif. Preto celú prácu a usilovnosť treba nám vynaložiť, aby sme ľud náš z tejto prefažkej nemoce vyliečili. Musíme vytrvať v liečení tomto, ba keď treba, v tejto veci ani ustúpiť nesvobodno. Len smele a verne bojujme oproti tejto morovej rane, zkazenej slobodomyselnosti. Túto je nám treba odstrániť.

Jano z budy.



POLITICKÉ CHÝRY.

Šafárenie liberálov v Liptove.

Na poslednom zasadnutí stoličného výboru v Liptovskom Sv. Mikuláši vyčítal dlhú kapitolu stoličným úradom ľudový vyslanec Štefan Rakovszky: Po celom Liptove robia si krémári len posmech zo zákonov a nariadení a prestupujú ich ako najatí. Kto je tu rušiteľ zákona? Zastite podžupan a nie krémár. V Ružomberku v nedeľu na posmech je vystavená celá stoličná administrácia od ľudský život vycicajúceho krémára. Ale preto všetko je ten krémárko vlastenec, šovinista, ani Árpád nebol taký. Ba aj ružomerskí fabrikanti sú vlastenci — keď proti zákonu prijímajú niže 14-ročné deti do roboty. Ale ak je o malom človeku reč, ktorý nevie ustavične volať: ja som vlastenec, a nevie demonštrovať s vlastenectvom — s tým je zle, toho všade kopú. Fabriky síce povstávajú, ale ľud uteká do Ameriky. Stoličné úradníctvo nesmie mať svoj cieľ, ani cieľ strany, ale dobro ľudu nech mu je pred očima a v srdci. V Ružomberku sa tiež nepýtajú, koho by meštianstvo za ryhtára chcelo, ale stoličný vysoký Olymp má svojho kandidáta. Napomína túto kliku, aby s týmto človekom neurazilo morálny cit Ružomberka!

Spomína aj záležitosť okres. notára v Gombáši, kde ľud nechce stoličného kandidáta, ich ale kandidáta zase stolica nechce, že je vraj pansláv. Ten istý notár bol predtým v Orave, odkiaľ mu podžupan to najlepšie svedoctvo vydal. Nuž tu sa zase sputuje podžupana, ba aj hlavného župana, že ako môže byť niekto v Orave dobrým vlastencom, a o pár týždňov v Liptove už nebezpečným buričom a panslávom?

Nápad pána Rakovszkého natoľko zronil stoličných pánov, že sa temer jeden druhému dávali do vlasov. No bárs by sa len dali.

Čo bude koniec ex-lexu?

Jedni hádajú tak, druhí inak. Tolko jo isté, že dnes už všetky stránky politické zunovaly to neisté postavenie krajiny pod ex-lexom. Košuthisti niektorí bijú sa v prsia, že nepopustia od obštrukcie, a Széll zase chladnokrevne trpi a vyčakáva, čo bude ďalej s tou obštrukciou.

Najnovšie kolujú dvojaké chýry o prekazení obštrukcie. Jedni hovoria — a to aj so strany Košuthistov, že *obštrukcia behom dvoch týždňov prestane istotne*. Títo si myslia, že tie národné požiadavky Košuthistov sa zväčša predsa len splnia. Tedy že by sa oddelily uhorské regimenty od rakúskych, a že by kommando v nich nebolo viac nemecké, ale že zaviedlo by sa maďarské.

Iní ale hovoria inak, — a títo budú mať aj pravdu, keď to prorokujú, že následkom neprestávajúcej obštrukcie Széll padnúť musí. A keď padne, neomylné budú potrebné nové voľby ablegátské. Na tento spôsob môžu nás tak prekvapiť mimoriadnymi voľbami, že sa ani nevzpamätáme. Preto, kto je ľudak, nech je teraz na stráží, aby falošní liberáli nerobili si potajomne prípravy a úklady proti nám ľudakom, ktorých sa strašno boja. Treba vám každému pilno čítať novinky, aby ste sa mohli dozvedieť o všetkom, čo si vláda liberálna s jej náhončikami: so židami a úradníkmi vymýšľať bude. Ba už teraz majú sa poshovárať tí najmúdrejší a najstatočnejší voličia v obciach o tom, jako by sa dalo docieľif, aby ani jeden liberál nezpotvoril čestné rady našich šľachetných ľudových voličov.

Čo sa deje v Nemecku.

V ríšskom sneme už každá strana predstúpila so svojim programom na všeobecné voľby, ktoré sa majú previesť dňa 16. t. m. a snaží sa čím viac voličov k sebe pritiahnúť. Obzvlášť zaujímavý je boj agrárov a sociálnych demokratov, ktorý ešte nikdy nebol tak ostrý ako pred terajšími voľbami. Agrári opierajúc sa o zorganizované gazdovské obecnstvo nemeckej ríše vysoké ochranné clo, ba už i tak vysoké clo na zbožie chcú ešte povýšiť; oproti tomu sociálni demokrati státisíce robotníkov rozohňujú proti colnej tarife a hlásajúc chlebovú úžeru, žiadajú úplné zrušenie cla od zbožia. Nemecká vláda voči obom prúdom chová sa však passívne; dosavád nezaújala stanovisko ani proti agrárom, ale nepostavila sa ani v cestu agitácie sociálnych demokratov. Hovoria, že sám cisár naložil vláde, že socialistom treba pri voľbách zabezpečiť

práve takú slobodu, ako iným stranám. Toto však sotva zodpovedá pravde, lebo keď cisár Vilhelm neraz verejne odsúdil socialistov ako protištátnu, nevlasteneckú, revolučnú stranu. I to hovoria, že vláda preto nechce proti socialistom vystúpiť, lebo pri uzavieraní obchodných smlúv prípadne bude ich potrebovať proti prehnánym požiadavkám agrárov. Socialisti teda nemôžu odhlasovať ani najnižšie ochranné clo, pokiaľ by do protivy prišli so svojimi zásadami. Preto nenie nemožné, žeby voľby 16. júna mohli mať nejaký prekvapujúci výsledok.



KRAJINSKÝ SNEM.

Slobodní murári vystupovali na sneme celkom otvorene.

Bolo sa udalo, že istý profesor na kráľ. kat. akademii veľkovaradinskej prednášal a písal nauky docela protikresťanské, ba protivlastenské. On ospravedlňoval každé búrenie a násilie pri vydobývaní práv ľudských. — Na to ostatní profesori mali poradu a z tejto porady úradne oznámili účinkovanie bývalého žida-profesora Somló, kultus-ministrovi.

Ján *Benedek* interpelloval ministra osvetu pre túto známu afféru dr. Somlóva, profesora na právnickej akademii veľko-váradskej.

Ján *Benedek*: Mladý ten učenec držal prednášku v sociologickom spolku, ktorú veľko-váradské časopisy uverejnili. Ten mladý učenec je i profesorom na tamejšej kráľ. právnickej akademii.

Barón Ivor *Kaas*: Akademia nie je lóža svobodných murárov!

Jozef *Vészi*: Svobodné murárstvo nemá nič do toho!

Mikuláš *Zboray*: To nie je svobodno-murárska lóža!

Barón Ivor *Kaas*: Nech si postaví svobodno-murársku universitu! Tam bude potom svobodno hlásať také nauky.

Jozef *Vészi*: Vy si postavte ultramontánsku universitu, tam môžete potom hlásať ultramontánske idey!

Štefan *Rakovszky*: Výchova nábožensko-morálna, to je hlavná vec.

Jozef *Vészi*: Najprv premeňte krajinu na ultramontánsku, potom môžete tak pokračovať.

Štefan *Rakovszky*: Náboženské vyučovanie je obľúbené.

Jozef *Vészi*: Mňa tým nesterrorisujete, lebo veda je interkonfesionálna.

Ján *Benedek*: Prednáška bola teda vytlačená, teda verejná.

Štefan *Rakovszky*: *Vészi* si ju osvojuje!

B. *Kubik*: Je palatín Széllóv, môže to teda.

Ján *Benedek*: Preto ho piati kollegovia oznámili ministromi . . .

Móric *Szatmári*: Denuncovali!

Ján *Benedek*: . . . a obviňovali, že hlása nauky, ktoré rozrývajú spoločnosť, a že sa s postavením profesora mládeže vôbec ani nesrovnáva držať také prednášky vo spolku vedeckom.

Alex. *Simonyi-Semadam*: Nie to, ale aby taký človek nevyučoval mládež!

Vil. *Vázsonyi*: Denuncianti majú vyučovať mládež, tak sa môže mnoho naučiť!

Ján *Benedek*: Spytujú sa, či môže zaujímať katedru na kráľ. katolíckej akademii . . .

Móric *Szatmári*: I epiteton «katolícky» tiež len tak všantročili.

Štefan *Rakovszky*: To je nepravda!

Alex. *Simonyi-Semadam*: Odobrali katolícky ráz každému katolíckemu ústavu!

Ján *Benedek*: Udavačstvo profesora so strany profesorov je vec zahanbujúca . . .

Výkriky zo strany ľudovej: Nechceme aby krajina bola štátom svobodno-murárskym!

Ján *Benedek*: Žalujúci profesori podali mýlne citáty. Každú nevinnú vetu možno vysvetľovať tendenciósne. Tak urobili i s vedeckým dielom Somlóva. Svetlo nepatrí pod mericu, a chcú ho zadúšať. Po štvanicu proti Piklerovi nepriateľom liberalizmu narástly rohy a teraz zopakovali takú štvanicu vo Veľkom Várade.

Štefan *Rakovszky*: Židovské svobodné murárstvo! Židovskí svobodní murári!

Vil. *Vázsonyi*: Najprv sa naučte, že čo to slovo znamená.

Mik. *Zboray*: Keď ide o žida, vedia, čo robíť.

J. *Vészi*: Agressívna ultramontánska strana!

Predseda: Pána vyslanca Jozefa *Vésziho* pre ustavičné prerušovanie rokovania volám k poriadku.

Minister *Wlassics*: Otázka tých fondov nie je ešte riešená, menovite to, či sú to fondy všeobecné alebo katolícke; pokiaľ však tieto fondy upotrebuje sa na ciele katolícke, vláda nemôže zakázať pomenovanie «kráľovská katolícka akademia». Čo týka sa merituma interpellácie, nestojí, žeby išlo o denunčiaciu. Profesori oznámili záležitosť verejne, jeden exemplár doručili i svojmu kollegovi, aby vedel, o čo ide, a aby sa bránil. Toto profesor Somló i urobil v obširnom spise na ministra, v ktorom tají, že by všeobecné nauky evolucionnej teórie spojoval so svojimi prednáškami o štátnom práve. Teória evolúcií prednáša sa i na katolíckych univerzitách bez prekážky. Profesor Somló urobil to však len v privátnej prednáške a nedotknul sa tej teórie pri prednáškach o uhorskom štátnom práve. Nemá teda príčiny zakročiť ani proti profesorovi Somlóvi, ani proti tým piatim profesorom, ktorí pozastavovali sa na prednáške profesora Somlóva.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.



Pestovanie konopí.

(Pokračovanie.)

Ponevác konope najviac pre vlákno dorábame, na tom musíme byť, aby ono čím tenšie, jednako dlhé a silné bolo. Dosiahneme to skrze dobre prevedenú sejbu. Treba mať pred očima čas a spôsob siať a jakosť zrna. Siať môžeme v apríli. Neradím prv, lebo konope citlivé sú oproti zime, a tak skrze neskoré mrazy na vnivoč vindú. S druhej strany ani preto neni dobre zavčasu siať, lebo v tom čase by dozrely, keď sme ešte neni hotoví so žatvou. Siať možno až do konca mája, lenže môžeme sa obávať, že konope trpeť budú od letných suchôt a nedospejú. Nikdy ne-sejme do suchej zeme, lebo zrno nebude sa od rázu klíčiť, z čoho nasleduje, že konope nebudú rovnaké, pri podarených bude veľa slabých a tenkých. Zrno nech je čisté a mladé. Kto môže, nech si zaopatrí talianske zrno, alebo od istých rúk. V Báčke za dobré držia veľké a čím tmavšie, čím viac sa blištiace a na šupine so štrárikami. Drobné a jasné zrno obyčajne dá podlé konope. Zrno ľahko ztratí klíčiacu schopnosť, preto treba ho na probu vziať. K cieľu tomuto vezmeme 100 zrnok nevyberaných, zasejme ich do drevenej truhličky, alebo dajme na tanier medzi kus súkna a držíme v mokrote na teplom mieste. O pár dní počnú sa klíčiť. Čím viac zrnok síde, a čím prv, tým je lepšie. Jak zo 100 síde 85—95, smele môžeme siať. Jestli len 50—60, tak z takého zrna omnoho viac treba vysiať. Z dobrého zrna treba 110 litrov na jedno katastrálne jutro. Z takého, z ktorého sa 75—80 vyklíči, potrebujeme 121 litrov. Jak len 55—60 vyklíči sa, z takého musíme vysiať 143 litrov. Aby teda hospodár vyhnúť škode a hnevu, nech nezamešká zrno na probu vziať, však to nenie žiadna ťažká robota a predsa dôležitá. Svätá pravda, že zlé zrno nedá dobrú úrodu. Mnohí hospodári zle pochodili preto.

Siať môžeme s mašinou alebo s rukou. Sejúc s mašinou, zem plytko — na 10—12 cmt. poorieme. Za pluhom ide mašina a za tou brány. Len tolko poorajme, kolko v ten deň zasejeme. Zrno nech padne na 5—8 cm. do zeme. Kto nemá mašinu, s rukou seje. Najlepšie zodpovedá nasledujúci spôsob: zrno, ktoré vysiať chceme,

rozdelíme na dve poli. Vyrovnajúc zem s valcom alebo bránami, zasejeme jednu polovicu zrna. Potom pustíme pluh na 8—10 centimetrov. Po tomto oraní zasejeme druhú polovicu zrna a po-bránime. Pri siati pozor musíme dať nato, aby to zrno, ktoré nenie zahrabané, nezmoklo; lebo takéto trváci dažď celkom pokazí. Keď na zasiatu zrno padne prudký dažď, zem na tolko ztvrdne, že klíky vyhynú pod tvrdou kôrou, preto radím takúto zem pobrániť. Jestli ale konope už sišly, tak kôru nie brániť, ale valcovať treba.

Pri dobrom počasí konope za 5—6 dní sídu, a potom už nežiadajú opateru. Za 15—16 týždňov dozrejú. Prostred augusta treba vyškľbať poskonné konope. Na tento čas ožlknú, a dobre ich rozoznať od zelených materných konopí. Tého v septembri dozrejú. Vtedy treba ich vyškľbať, poviazat do snopkov a nechať sušiť. Keď zrno schne, vymlátíme ho na obtiahnutej doske. Jak zrno na kope alebo v susáku držíme, tak obracajme ho každý týždeň raz-dva, aby nepotuchlo.

Pri sadení konopí nie je cieľ len zrno dorábať, práve preto nesmieme čakať, kým dozrú materné konope, ale keď vidíme, že stebľa žlknú a lístky prchnú, udrúc stebľa, ony prášia sa: môžeme začať žatvu, t. j. alebo vyškľbeme alebo skosíme konope. Tento druhý spôsob lepší je, lebo korene v zemi zostanú, časom zhnijú a ako trus popravujú pôdu, dodávajú jej prste. Ináč robia daromné útraty. K zotínaniu potrebujeme kosu alebo srp. Strnisko neslobodno nechať, lebo to čistá ztrata pre nás.

Zofaté konope poukladáme do hrstí, a za 3—5 dní sušiť necháme. Keď hrste uschly, poviazeme ich do snopkov. Odporúčam každý snop na dvoch miestach viazať, dolu aj hore. Obväzok nech je mocný. Pri viazaní treba obrať lístky, alebo s rukou pomrviť. Snopy nech sú neni hrubé, lebo vtedy konope nevymočia sa dokonale. Hotové snopy popostavujeme a sušiť necháme. Husto neukladajme ich, aby povetrie volne prechádzalo cez ne, lebo ináč poplesnejú. Keď dokonale uschnú, predáme ich fabrike, ak ale nie, budeme ich močiť.

Cieľ močenia je, aby vlákna ľahunko oddelily sa od drevenatých čiastok konopí. Tého vo vode kysnú a zhnijú. Pri tejto práci do povahy treba brať vodu, lebo hoc aká neni súca na močenie. Dobrá je čistá, mäkká a dostatočne teplá

voda. Takáto je potočná a dažďovnica. Nie je súca špinavá, tvrdá a studená, aká je studničná a prameňová. Čím je väčšia a teplejšia, tým skôr vymočia sa konope, preto je veľký rozdiel medzi jarným, letným a jasným močením. Keď v tej istej vode močíme té isté konope na pr. v júliasi a na konci septembra keď je čas chladnejší: zkusíme, že v júliasi za 4—5 dní vymoknú, kdežto v septembri 8—9 dní musia byť vo vode. Vlákna tých konopí, ktoré sme v júliasi močili budú jasné, ako hovorí sa: masné, pri trepaní netrhajú sa. V septembri močené majú tmavé, tvrdé, drapľavé vlákna a tieto trhajú sa pri trepaní, ba aj ztratia z váhy. Z tohoto nasleduje to pravidlo, aby sme konope v júliasi alebo v auguste močili, lebo vtedy dostaneme najlepšie a najhodnotnejšie. Takéto konope pri takých potokoch môžeme dorábať, ktoré majú piesočnaté brehy, plytkú vodu, a ktoré nevyliavajú sa. V takejto vode vlákno veľmi málo ztratí z dobroty, je bielunké a blisklavé. Lenže konope otrávia vodu v ktorej močia ich, ba aj výpach je škodlivý zdraviu. Z tohoto ohľadu určí zákon (1885. XXII. 24 §.) že v tekúcich vodách neslobodno močiť. V počnej vode len tak je dovolené, jestli ju narazíme — z toho cieľu — do jamy a potom opaterne zputíme.

Rozdiel robíme medzi obyčajným a umeleckým močením. Pod obyčajným rozumieme ten spôsob, dla ktorého pospolité ľud močieva t. j. do dvoch, alebo do viac radov uložia konope, tak že najprv z 4—6 snopov zhotovia takzvanú postel, a naňu krížom kladú snopy husto jeden popri druhom. Na vrch blata naložia, aby konope pod vodou zostaly. (Pokračovanie nasleduje.)

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poťažne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Krestana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú. Ponechajúc zdĺhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný. prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmeme a cestou novin kvitujeme.

Andrej Staríňec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.



BESEDNICA.

Sladký kríž.

Prišiel raz z Viedne do rodnej dediny. Nadúval sa, jako by chcel každú tú chudobnú chatrč v dedine N. sfúknuť zo šireho sveta. A predsa sa v jednej z nich narodil, kde jako chlapec behával, husy pásaval, s deťmi sa hrával a kotasil až do tej chvíle, keď ho ako školáka vzal otec a matka s ostatnými bratmi a sestrami do Viedne, veľkej Viedne. Tam rodičia umreli a on — jako taký vyučený školák — vrátil sa po niekoľkých rokoch do svojej rodnej dediny, pristrojený a vyfintný, aby si tam usporiadal rodinné záležitosti to jest, predal pozostalú rodnú chalupu a pozemky a peniaze priviezol do Viedne, kde sa mal rozdeliť so sestrou, ktorá s ním jediná zostala z celej rodiny. Sama do tej dediny istá ne-nohla, bola vydatá a práve mala malé dieťa, no a pritom bola aj tuhá zima.

Mladý školák došiel v módných šatoch, takže celá dedina N. div na ňom oči nenechala. Bol tam už niekoľko dní; v hospode spal, jedol, pil i za druhých platil. Nenie divu, že sa okolo neho shromáždilo niekoľko mladencov, ktorí jeho výklady a rozmluvy poslúchali pozornejšie, nežli kážeň pána farára a divili sa mnohým hlúposťam, ktoré vyšli z úst pána školáka — len keď platil. Čo im na tom záležalo, že sa i Pánu Bohu rúhal, že o náboženstve, ktoré vo Viedni ztratil, mluvil pohrdlive a s takou streštenosťou, jakej je schopné len pokazené srdce dedinského mladíka a panny, ktorí nábožnosť a mravnosť utopili vo vlnách cudziny...

V hospode nebolo tak veselo, ani tak svetlo jako v kaviarňach viedeňských. Vsak v hospode u kachiel sedel pán školák a lúčil sa s ostatnými priateľmi. Bol tu niekoľko dní a dnes už naposledy. Ďakuje vraj nebu, že sem nemusí prísť nikdy. Ale v prsiach cítil jakúsi hrdosť a pýchu, že je vychynejší nad týchto svojich kamarátov, že je aj učenejším, bárs mu aj do tej učenosti veľa chybovalo. Nech tedy druhí vidia, jakým je on pánom! A platil a mluvil dnes ešte rúhavejšie... Dnes naposledy si vzal za cieľ nemúdrych svojich vtipov svätý kríž. Medzi iným pravil:

— U nás vo Viedni takých hlúposťí si nevšimnú. Tam si kríže nikto nevšimne, ani nikomu nenapadne, aby pred nimi robil svoju poklonu a všelijaké komplimenty, jako som to tu videl, áno ja som očul, že kríž i bozkávajú. Pošetilí a na hlavu padlí Iudia!

Pritomní pijáci poslúchali mlčky a žiaden neodpovedal týmto pohoršlivým a rúhavým rečiam, bárs aj všetci boli krestania! Títo mladenci za pohár piva i Pána Boha by zradili! Ale od druhého stola ohlásil sa polovicu vyzývavý a poloposmešný hlas:

— Však by ho neľúbali, keby nebol sladký kríž!

Pán školák sa obrátil, aby videl kto sa mýlif jeho osmelil. Zazrel statnejšieho mladého muža, ktorý snád sa jeho reči chce posmievať. Má sa dať zahaňbiť?

— Že je kríž sladký? Tomu neverím — predniesol pán žiak cez plece.

— Ba že je! A to ten veľký pred našim kostolom, tamhľa na námestí — mluvil zas od vedľajšieho stola ten muž, Michal Verný.

— Rád bych vedel! — usmial sa pán školák.

— Chcete-li vedieť, idte a presvedčte sa! Tak robíte, jako keby ste všetko vedeli! Poznajte tedy, že kríž je veľmi sladký. Tu je k tomu istá stávka, ktorá patrí vám, není-li tomu tak!

Michal Verný vyhodil niekoľko zlatníkov na stôl.

— Platí! — zvolal žiak. — O peniaze mne neide, ale abych vás, pane, presvedčil, že ľžete! Rozumiete, pane? — hrde predniesol pán školák a vstal.

— Dobre! Či vám o peniaze ide alebo neide. presvedčte sa! Ale hovorím ešte k tomu, že mne musíte v okamžení prísť povedať, zdá-liž mám pravdu alebo nie. Ináč ste prehrali!

Pán školák vyšiel z hospody a skoro všetci sa šli za ním divať, jako to on bude «koštovať» ten kríž pred kostolom. Z hospody nebolo ku kostolu ani dvesto krokov. Mesiac svietil prekrásne a na vysokom sňahu v tuhom mraze ligotalo sa nesčíslné množstvo sňahových hviezdíček, jako diamanty. Bol veľký mráz, a mládenci ľahko oblečení sa triasli od zimy. Dobre, že už boli u cieľa, veľkého železného kríža pred kostolom, na ňomž sa lesklo v mesačnej žiare pozlátené telo Kristovo.

Pán školák sa ku krížu priblížil, vyplazil jazyk a poriadne si liznul železného kríža, aby ostatní dobre videli. Ale v tom samom okamžení začal pán školák v pravom slova smysle jačať. Na kríži jako by bol jeho jazyk prikovaný! Nemôže a nemôže sa od neho odtrhnúť!

Mládenci, mysliac si, že sa tu stalo niečo neobyčajného, jako naplašení utekali do hospody. Michal Verný so smiechom ich vítal.

— Už si liznul? — pýtal sa nazpät prichádzajúcich.

— Áno, ale nejako tam jazykom zaprel — zvestovali ustrašene.

— To som práve chcel, aby tak bol za svoje rúhanie potrestaný. Je vidieť, jak je hlúpy, že sa dal chytiť! A vy sa hanbite, že za niekoľko sklení piva dovolíte, aby pred vami ledakto tupil vašu svätú vieru! Patrilo by vám všetkým také niečo podobného! — povedal Michal Verný a odišiel.

Pred týmto najporiadnejším a najstarším junákom z dediny a zároveň slobodným hospodárom na jeho statku, neodvážil sa vypínať ani len jeden. Všetci sa vytratili a bežali zase ku krížu, na ňomž pán školák mal jazyk primrznutý a nemohol ho odtrhnúť. Kričal nesrozumiteľne, ale tak hrozne, že sa ľudia sbiehalí. Niektorí sa dali do smiechu, niektorí ho predsa pošutovali, ale všetci dohromady nevedeli, čo si majú s ním počať. Konečne jednej dobrej duši napadlo, aby priniesla v

hrnčeku trochu teplej vody a poliala nad ním kríž, ktorá voda dolu krížom na jazyk mu tiekla, takže po chvíli s veľkým namáhaním jazyk svoj predsa od kríža odtrhol a s nezrozumiteľným preklinaním a celý premrzly utekal do hostinca. Z úst sa mu cedila krv.

V hospode nebolo živej duše. Len hostinský chcel mu poslúžiť, ale školák ani slyšať nechcel o ničom, ani sa viac nenapil. Zaplatil svoj dlh a ušiel nesmierne nazlobený a dopálený s najrozmanitejšími nádvakami ku blízkej stanici a po dráhe k Viedni, ku svojmu druhému domu, kde sa nikdy nikomu nepriznal, jakú múdrosť v školách nadobudnutú v svojom rodnom kraji verejne preukázal. — Áno, potom veril, že je kríž sladký...



CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Smrť. Ladislav Teöke, bývalý hlavný slúžny v Starej Lubovni (Spis) dňa 17. mája v Budapešti zomrel a dňa 20. mája bol v Levoči pochovaný.

Posviacka sochy. V Hornom Kamenci — ako nám to náš dopisovateľ sdeľuje — dňa 31. mája, to jest vo svätodušnú nedeľu, odbývala sa slávnosť posviacania sochy Božského Srdea Ježišovho, ktorú ešte predošlý pán administrátor založil. Posviacku previedol tamojší velebný pán farár. — O najsladšie Srdece Ježišovo pros za nás u Otca nebeského, aby v živote našom s božskými darmi sme boli poteení.

Za klerikov nadbiskupstva ostrihomského prijímať sa budú mladíci z V., VI., VII. a VIII. gymn. triedy v Ostrihome dňa 2. júla, ale ustanoviť treba sa osobne už 1. júla v seminári s vysvedčením školským a krstným listom. Chudobnejší dostanú v seminári zdarma byt i chovu, jestli aspoň týždňom vopred u správy seminára sa prihlásia.

Pešťbudínsky Katolícky Delnícky Kruh bude vydržiavať dňa 14. júna, totiž v nedeľu, po obede o 5. hod. vo svojej samostatnej miestnosti (VIII. Práter-u. č. 33.) mimoriadne valné shromaždenie, na ktoré s úctou povoláva tak členov, jako i nečlenov *Správa spolku.*

Preložené jarmoky. V Starej Lubovni (Spiš) tohoročné jarmoky odbývať sa budú nasledovne: Namiesto 30. júna a 1. júla 6—7. júla, miesto 17—18. augusta 24—25. augusta, miesto 21—22. septembra 28—29. septembra, miesto 12—13. októbra 19—20. októbra a miesto 7—8. decembra 14—15. decembra budú sa vydržiavať.

Požiar. V Smrečanoch (liptov. stol.) dňa 29. mája večer vypukol požiar okolo 10. hodiny večer. Požiar behom krátkych pár minút pohltil 9 domov i s hospodárskymi stavami. Okrem toho zhorely ešte 4 kusy rožného staťku. Oheň vypukol u hospodára Jána Hološa, ktorý mal starú drevenú chalupu. Má sa za to, že oheň on sám zapríčinil. Vyšetovanie je zavedené.

Veľký strajk. Vo Filadelfii v tamojších textilných fabrikách deväťdesiat tisíc robotníkov vypovedalo strajk. Pätnásť tisíc ľudí, ktorých požiadavky splnili, pokračuje v práci.

Voľba rychtára. V Smrečanoch — ako nám to náš dopisovateľ sdeluje — v mesiaci máji previedla sa rychtárska voľba pri tichosti a poriadku. Zvolený bol jednoducho starý vicerychtár Matej Jančo. Pán slúžny s notárom nerobili teraz žiadnu kortesačku, ani figle, ako to v Nitrianskej robia. Tunajší pán slúžny je už povedomý človek.

Ohromná krádež prevedená bola dňa 3. t. m. v Pešťbudíne. Poštovník oficiál Štefan Erős išiel na karriole s kočíšom Michalom Micsinaim po jednotlivých filiálnych poštách vyberať peňažné zásielky. Keď o 8. hod. večer prišli na poslednú stanicu, Erős išiel do úradu prevziať zásielky. Ako vrátil sa s druhým úradníkom, karriolu tam už viac nebolo, Micsinai zutekal so všetkým a zmizol bez stopy. Až o poldruhej hodine v noci našli policajti voz aj s koňmi v pustom poli pri Rákoši, ale voz bol otvorený a peniaze asi 500.000 korún v tom aj mnoho strieborných (len jedna truhlička vážila 36 kilo) boly preč a Micsinai s nimi. Jasné je, že plán krádeže bol vopred dobre premyslený a dohovorený a že Micsinai musel mať spoločníkov, ktorí čakali naňho na ustálenom mieste. Micsinaiovho brata Ludvika, tiež poštovného kočíša, však uväznili.

Pešťbudín v Petrohrade. Pešťbudínsku deputáciu, ktorá bola s hlavným mešťanostom Márkusom na čele na petrohradských slávnostiach, prijali tam veľmi okázale. Len to sa stalo, že keď pri slávnostnom zasadnutí starostovia tam zastúpených miest krátkymi rečami vyslovili svoje blahoželanie, hlavného mešťanostu Márkusa tam nebolo. Cheeli to pripísať tomu, že mal prísť v rade za

Bukareštom a Belehradom a že preto odišiel. Ale teraz Márkus sám vysvetľuje to tak, že o tom vôbec nebol vopred uvedený, a to, ako i ustálenie poradu rečníkov, že stalo sa zavinením podriadeného úradníka, lebo ináčej že nebolo by sa im dostalo takého vyznačenia, akého boli účastní a že so slávnosti prišli uveličení.

Nepokoje v Horvatsku. Z Osieku oznamujú, že v Diakove i na iných miestach strhali aj nemecké nápisy s jednotlivých friem. Dňa 3. t. m. uväznili aj jedného spolupracovníka «Obzoru» a konfiškovali všetky opozičné časopisy. Záhrebská obchodná komora podala železničnej a poštovnej direktii prosbu, aby na budúce len takých úradníkov vymenovaly, čo vedia hovoriť aj horvatsky.

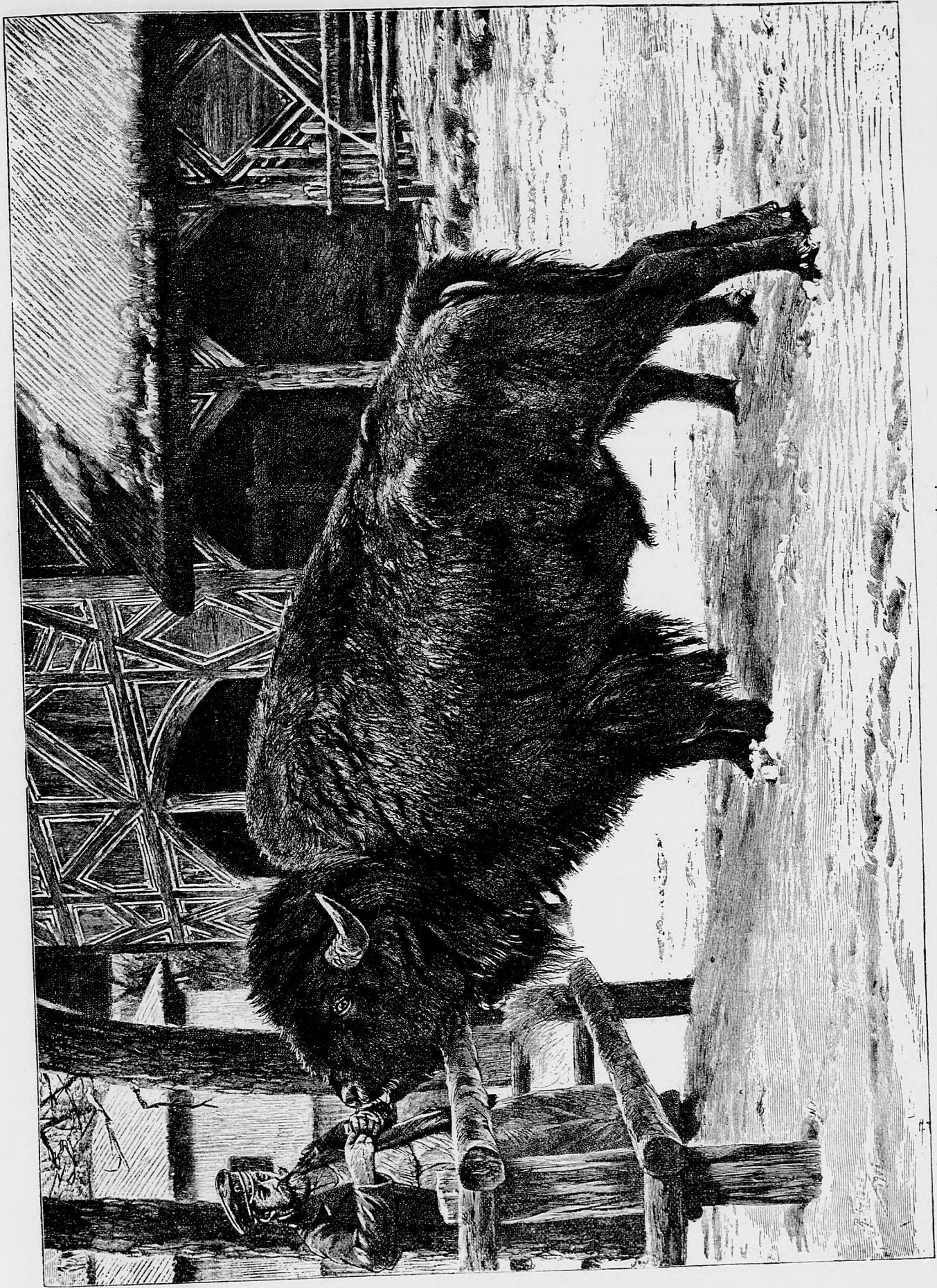
Dodatok k litániám loretanským. Dekrétom sv. Sboru obradov so dňa 22. apríla 1903. nariadil sv. Otec Lev XIII., aby sa v litániach loretanských za vyzývaním «Matko predivná» dodávalo vyzývanie «Matko dobrej rady, oroduj za nás!» Všetci katolíci a menovite všetci ctitelia Rodičky Božej zaiste s radosťou pozdravia túto novú chválu Matky Božej, i radi prosia ju budú, aby vyprosila ľuďom milosť Ducha svätého, osvecujúcu myseľ a srdca, dar sv. rady. — Súčasne spomíname, že rozhodnutím sv. Sboru obradov od 4. dec. 1900 litánie loretanske majú sa končiť bez: «Krisťe, uslyš nás, vyslyš nás, Pane, smiluj sa nad nami atď.

«Galgenhumor». Pred valným shromážením zastupiteľského sboru pešťbudínskeho otcovia mesta besedovali, ako to kedysi biedne vyzeralo v Pešťbudíne, a teraz toľká nádhera, toľký skvost a pohodlie. — «A jestli chcete vedieť» poznamenal istý klerikálny otec mesta, «čo je za differencia, nuž ja vám to poviem». — «Počujme!» zvolal Gustík Ehrlich a usmial sa. — «Nuž rozdiel je tento: Pred 30 rokmi kresťanskí otcovia mesta shromáždili sa v jednotlivých okresoch mesta a radili sa o tom, ktorých dvoch židov majú vyvolať do svojho kruhu; dnes však židovskí otcovia mesta vyhľadajú si dvoch kresťanských otcov mesta».

«Opasno...!» Nedávno jeden horvatský sedliak prišiel do Viedne, aby u kráľa hľadal milosť pre svojho uväzneného pokrevného, keďže v Khuen-Hédervárii nemohol sa dovolať práva a či milosti. Ale aj vo Viedni našiel pozatvárané dvere. Čo robiť? Postavil sa teda na roh ulice, vedúcej z Burgu do Schönbrunnu, a ako zočil dvornú ekipážu a kráľa v nej, skočil a chcel svoju prosbu odovzdať kráľovi. Ale prv, ako by to bol mohol urobiť, lapili ho a odviekli na políciu.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.



Americkí bivoľy v berinskom zverinci.

Povodne v Amerike. V meste Topeke, v štáte Kansas Severnej Ameriky, bola v posledných dňoch mája veľká povodeň, pri čom zahynulo do 150 ľudí; potom vypuknul oheň, ktorému padlo v obeť 30 ľudí. Z 10.000 obyvateľov vyše 7000 opustili mesto. Povodeň zastihla aj štáty Missouri a Nebraska, kde tiež viac ľudí zahynulo a asi 20.000 ľudí je bez prístrešia.

Okradli kláštor. Zo Satmáru oznamujú: Do kláštora mníšiek nazvaných po sv. Vincentovi Paulanskom v noci pomocou povrazového rebrika vlámali sa zloději a z jedného písacieho stolika ukradli 2000 korún v hotovosti, jednu sporiteľnú knižku na 5000 korún a mnoho zlatých a strieborných drahocenností. Krádež však až ráno zbadali. Žandári opovážlivých zlodějov stopujú.

Do Ameriky — železnicou. «Scottish Geographical Magarine» sdeľuje, že pripravuje sa železničné spojenie medzi Európou a Amerikou. Istý americký syndikát vyjednáva už s Ruskom o povolenie k stavbe železničnej trate z Vladivostoku na mys Numaina, odkiaľ viedla by trať Behringovou úžinou podmorským tunelom, pokračovala by Aljaškou a pripojila by sa k železničnej sieti kanadskej. Najzaujímavejšia a najobťažnejšia bola by stavba tunelov; vo veci tej bolo by najskorej užito obrovskej rúry na spôsob zariadenia u Montrealu.

Základina pre Černochoy. Z New-Yorku prišla zpráva, že Andrew Carnegie tuskegerskému ústavu daroval 2.400.000 korún. V tom ústave vehlasný Černochoy Booker T. Washington vychováva 1400 Černochoy a Čerdošiek. Carnegie vyslovil sa o ňom: «Dejepis bude hovoriť o dvoch Washingtonoch, o jednom bielom a o druhom čiernom; oba boli otcami svojho ľudu».

Národy v Macedonii. Dr. Grothe na zaklade svojich štúdií udáva v Macedonii počet obyvateľov na 3 milióny; medzi nimi je: 450.000 Turkov, 700.000 slovanských kresťanov a 175.000 mohamedánskych Slovanov. Medzi Slovanmi je väčšina Bulharov. Krem toho je tam 80.000 kresťanských a 300.000 mohamedánskych Albáncov, 600.000 kresťanských a 5000 mohamedánskych Grékov, 85.000 mosaických a 500 pomohamedánčených židov; 75.000 kresťanských a 5000 pomohamedánčených valachov.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolíka jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nižúdanú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1903. 16-ho mája. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kresťana» zaslať.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračkové, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jeden každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatom svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.



Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šlachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šlachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nižúdanú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiť milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi*, Budapest, VIII., *Tavaszmező u. 19*. Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., *Práter-u. 33*.



DOPISY.

Turzovka.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Dňa 1. júna, práve na svätodušný pondelok padlo otvorenie kruhu nášeho, ktorý už do teraz 654 riadných údov má. Impozantné množstvo občanov obojeho pohlavia sa zišlo po poludnajsích službách božích na dvore priestrannom domu urbárskeho, kde tribúna pre rečníkoch postavená stála. Hostia okolití, na čele jejich s pánom dekanom zákopeckým Demetrom Gyuresanským okolo pol štvrtej hod. dostavili sa na pripravené a ozdobené miesto. Tam sme videli medzi nimi pp. Jura Czeizel, dekana trenčanského, Jozefa Križan a Antona Zatkovič farárov, Št. Krautman, Št. Stolárik, Kar. Mišík, Antona Režán, Ernesta Kosec, Fr. Filkorn, Ant Frašťacký a Št. Mičko, kaplánov, Jozefa Hranec juristu, Lud. Bednár, Jána Pallay, Jozefa Maršalko, Lud. Klačko, učiteľov z okolia atď. — Za úvod shromaždenia slúžila obsahuplná reč pána dekana Gyuresanského, jakožto staršieho sídených sa tu hosfov, v ktorejžto ukážuc na biedu celého vôbec ľudu kysuckého a na to, že úhľavnú príčinu tejto biedy je tak nedbanlivosť vyvyšňovania sa duševného ľudu, jak aj nesmierne poddávanie sa jedu liehových nápojov, vážnymi slovami napomínal ľud, aby na miesto neprijemno páchajúcej krčmy, v ktorej obyčajne zárobok mozoľovej svojej práce necháva a od Boha mu daný rozum tupí, použil ľud slobodné svoje chvíle ku svojemu tu v kruhu sa mu poskytujúcemu vzdelaniu duševnému, ktorého výsledok aj polepšenie hmotných pomeroch za sebou ťahať bude. Reč táto, ktorej každá veta tú najopravdivejšiu lásku prezradzovala k ubiedenému ľudu, viac rázy bola pretrhnutá výkrikmi oduševnosti. — Po dokončenej reči pristúpilo sa k voleniu výbora, ktorého členovia stali sa nasledujúci: predseda, Julius Lonszký, miestny farár; podpredseda, Ján Felzan, rychtár; tajomník, Gejza Schmid, kaplán; pokladník, Ferdinand Menkina; knihovník, Alexander Pric, organista; kurátor, Ján Suran; pravotár kruhu dr. Emil Gyuriss. Krom toho vyvolení boli ešte 24 výborníci. — Po novo zvoleného predsedníctva povedal reč novovyvolený predseda Julius Lonszký, ktorý poďakujúc sa za dôveru v ňom složenú, prisľúbil, že so svojej stránky všetky svoje sily vynaloží na to, aby kruh tento kvitnul a prosil údov, aby ho zas vo vyplnení úlohy jeho dľa možnosti podporovali. V krátkosti pripomenul i stanovy spolku ministerstvom potvrdené. — Na toto zas Gejza Schmid hovoril k ľudu, že jakým spôsobom sa má ľud sám vzdelávať. — Konečne

po niekoľko slov pána dekana shromaždenie došlo koncu a rad prišiel na zábavku. Začalo byť na dvore veselo; muzikanti z Rovného hráli na trúbach a živá mládež bystro prebierala nohami na dvore. — O 8 hodine večer v miestnosti nového kruhu, vidieť bolo ovenčený obraz Jeho Jasnosť Kráľa nášho, ktorý ozdobilá namáhaním et. pani manželka tunajšieho obyvateľa Michala Fundárek. Boly tiež prednesené i tri krátke divadelné kúsky od Juliusa Rudnyánszkého skrze dietky od 6—14 rokov, z ktorých zvláštne nasledujúci vynikali: Valeria Ľudsky, Štefania Suľovský, Maria Kučiš, Štefania Menkina, Alex. Pric, Hross a Štefanák, v čom výtečnú zásluhu má Bela Bugala, vodca tunajšej centrálnej školy maďarsko-nemeckej. — Tak na divadle, jako aj na zábave mládež v peknom počte brala podiel ako panie tak slečne z okolia turzovského. — S tým presvedčením sme sa domov vrátili, že tento kruh kvitnúť bude, nielen hmotne na zadovázenie si vecí k cieľu svojmu potrebných, lež aj duševne, ponevác čítaním a vydržiavaním sa majúcimi prednáškami náš doposavád zanedbaní ľud — dá Pán Boh — že konečne rozmýšľať počne, a na miesto pri fľaške, naučí sa sedieť pri zábavno-poučných, mravných knihách a časopisov, alebo pri hrách, však ducha nezabijajúcich. R.

Štubnianské Teplice.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kreštane uverejniť.

Snáď Vám už musím byť dobre známy, keď toľké roky som čitateľom nášho «Kreštana», ale — Bohužiaľ — nedočítal som sa v ňom pražiadneho od nás dopisu, preto chytám pero do ruky, abych sa aspoň ja ohlásil, keď nikto druhý a zdelil et. čitateľom jedno druhé, že kde a ako nás vždy čo-to tlačí. Chcem zdeliť niečo o tých slovách: «Svoj k svojmu» a «Kreštania kupujte len u kreštanov». Slova tie sa nie len mne zaľúbili, lež aj mnohým našim občanom štubnianských Teplic totiž kúpeľov ktoré sú hlav. stredišťa stol. turčianskej.

My tu tak obtočený pekne vyčnievajúcima vrchami — možno povedať v zahrádke, všetch odborov kresťania nižie spomenutých dedin a mestečkov založili sme si už aj tak zvané «Potravné spolky», ktorých utvorilo sa medzi dvoma rokmi sedem a síce: V Kláštore pod Zni-ovom, kde vypína sa krásny pamätný zámok; ďalej v rodnom mestečku nášho slávneho muža J. Kollára v Mošovciach, v Necpaloch, v Sklabine, v Priekope, v Štiavničke a u nás vo vyššpomenutej obci. Spolky naše — chvála Bohu — dost výborne napredujú. U nás to pravda aj dost obávaním, ba aj niektorých kresťanov pomocou tých krivonosov ohováraním; menovite tunajšieho pána rychtára, obchodníka podobného nášmu potravnému spolku a majiteľovi licencie a úda pojednávajúcej komisie dôchodkovej dane atď.

No, ale česť a chvála dôst. p. Jánovi Palic, hajskému farárovi za jeho namáhavosť, v ktorej do tých čias vytrval, až nám spolok neutvoril, začo sme si ho aj hneď

jednohlasne vyvolili za predsedu a na deň v Vstúpenie Ježiša Krista na nebesá vstúpili sme do spolkového života.

Ó, daj milý mocný Bože, by ten ľud náš bol osvietený už ráz darom duchom svätým, aby poznal, že čo mu je k dobrému a čo k zlému.

Tak nám Pán Boh pomáhaj!

Z načím sa s poníženou úctou, ako sl. Redakcii, tak aj mojím drahým Rodákom. *Priateľ potravných spolkov.*

Prešporský-Kerestúr.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Ponevác som čitateľom a predplatiteľom už viac rokov, preto opovažujem sa pero do ruky chytiť a niekoľko riadkov s ním napísať.

Čo sa týkať nás tu pri ablegátskej voľbe, sme všetci ako repa, výlučne len dľa strany ľudovej, okrem tých pár škreklúňov čo máme, ktorých však v našej spoločnosti dlho netrpite, ponevác náš vel. pán farár dobre rozprestrené majú nad nami čo nad svojimi ovečkami ich pastierské ruky. — Ačkoľvek dosť sú prenasledovaní od tých prekliatých farizeušov a kazárov, ale vždy za nič po nič. — Tí farizeuši nezískali si ešte doposavád žiadneho pre nich dobrého výsledku.

V roku 1900. nám chceli štátnu školu postaviť. — My, ale s pomocou nášho vel. p. farára a s pomocou Pána Boha predsa sme si ju len sami postavili, čo si pokladáme za veľké šťastie preto, že deti naše predsa budú, keď vyndú zo školy, poznať P. Boha, čo dnes je veľká zriedkavosť.

Upozorňujem niektorých tých pp., žeby radnej pomodlili sa za osvietenie ich rozumu darom Duchu Svätého, aby neboli takými mátohami, ako sú doposavád.

S Bohom!

Ludák.

Šoporňa.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Dosť je to smutné, že z našej tak veľkej dediny neohlási sa ani jedna kreštanská duša. Naša obec počítuje sa na 3,500 obyvateľov. Chotár má tiež pekný. Lenže — žiaľbohu — pokazily nám ho kanálmi, ktoré kopať dali kroz mokraf; no nedočkali sme sa ešte žiadneho výsledku, ponevác mokrate sú ešte vždy tak, ako byly aj predtým. Ovšem docielili sme toho, že jedno budeme mať, čo za 50 rokov zplácať, a druhé to, že zkežily nám — počas kopania tých kanálov — aspoň na 100 honov zeme.

Pýtam sa teraz, že komu mali by sme príčinu toho všetkého zazlievať Icíkovi, alebo sami sebe? Nato odpoviem to: keď robily sa [plány pre vyšspomenuté — vraj — dobro, vtedy každý jedon utekal najprv vypíť si, bez toho, aby bol radnej zdravým rozumom rozmyslel

najprv, či je to za potreby a či dosiahneme tým nejakú odpomoc.

Pravda, dnes každý už blúzni, hreší a Pána Boha obráza vtedy, keď cíti na svojom majetku väčšie a väčšie farchy. Ale čo potom už, keď rozum pomutený je besnicou.

No, dúfame, že prídu za nedlho aj té šasy v ktorých i chudoba bude si môcť vôlu vyplniť! S Bohom!

*Neohrožený ľudák. **

* Ako vidíte, vynechali sme značnú čiastku; to by iba zlú krv robilo a sotva čo dobrého. Red.

Oznam.

Náš vrelemilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodincov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nestožovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiach, dňa 1. júna 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) *Ján Greben, farár.*

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriacich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitateľa veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto naihlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskavi svojými milodarmi prispieť k prevedeniu tohto slachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll, farár.*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižku, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adresy: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z po-božného života, zfotoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «*Posla Sv. Antona*» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezapudnite si ju čím skorej kúpiť. Pište pre ňu na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*», Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto

knižkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižku priateľom Iudu do pozornosti.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4—5. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spinokov 2 kor. 80 hal.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8'45—8'20 kor., peštianska 8'40 8'00 kor., z Báčky 8'05 kor., banátska 8'10—8'30.

Jačmeň: na krm 6'15—6'10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4'20 korún, hrubé 4'50 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 9'75—11'00 brnavá 7'50—7'75, pestrá 9'25—10'00, drobná 9'70—8'95, cúdená 11'50——. *Hrach:* 9'50—12'00, lupaný 20'——. *Šušovica* horšia 7'00—10'00, lepšia 15'00—17'—.

Mak: 26'00—29'50, všetko po 50 klg.

Petrolej trojkrižový 45'00, dvojkrižový 38'00 zl. 50 klg. netto.

Sviňská masť 50'00—50'50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48'— $\frac{4}{100}$ 48'75—, udená dobrá slanina 48'50— po 50 klg.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Kreššana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ tejže zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze posielala. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to neni vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vašich krajanov nášho «Posla Svätého Antona») ktorý je svedomitým, spravodlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku.

Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnymi obrazmi každého prvého na šesťnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do Ameriky *3 koruny 75 halierov*. Predplatiť treba na túto adresu: «Posol Svätého Antona», Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.

Lavrinc Rajnák v Lipótváre. Nevieme na jaké popravnenie platu cielite, či na poštárske, alebo na úradnícke?

Antonín Doležal v Trenč. Baáne. Opis vašej žaloby len vtedy môžeme uverejňovať v pokračovaní, keď budeme vidieť úplný rukopis; prv nám nemožno viac odpovedať.

Tichý pozorovateľ. Dopis došiel už pozde, uverejníme ho už len v budúcom čísle. Keď Vám bude zapotreby, upovedomte nás, pošleme.

Viacerím. Prv poslať sme nemohli preto, že brošúrka tá nebola ešte z tlače von. Teraz ale všetkým, ktorí si žiadali knižočku «Chlieb Svätého Antona» už poslali sme im v tieto dni. Prosíme ctených čitateľov a čitateľky, obzvlášť ale našich kat. kostolníkov, aby z tejto brošúrky hľadali si aspoň po 10 výtiskov z každej farnosti objednať, ktoré dostanú za polovičnú cenu. Knižočka táto je dobrá tak pre starých ako i mladých; avšak už z toho môžete vedieť, že výborná musí byť, keď je to od nášho Zaoska. Cena jedného výtisku 20 hal.

P. Vojt. v H. Nemožno nám uverejniť. Preklady prijímame, len keď sú dobré; ako: «Pijak nikdy konca

nemá, ide domov, idú všetci» je nemožný. A také sú všetky. O to postarajte sa u administrácii; tá vám to v najbližšom case zdelí. Dollár dnes platí 4.99 v našich korunách, dostačí teda aj 95 centov. Je to bez mála 3 kor. aj 75 hal. Úprimný pozdrav!

Michal Wavro vo Wesce (Morava). Dopisnicu sme obdržali, ale to, čo v nej žiadate, nám nemožno vyprostredkovať. Tu nieto žiadneho Slováka. Len pozdejšie — tak asi o tri mesiace — píšete na nižšie udanú adresu: Huszka István, hentes, Budapest VIII., Conti-u. és Vég-u. sarok.

J. T. v Raj. Sbiierku slovenských stvorspevov pre mužské a miešané sbory môžete si objednať u Knihtlačiarско-účastinárskeho spolku v Turč. Sv. Martine. Cena jedného výtisku 60 halierov. Podobne môžete tam dostať aj všetky básnické spisy, ako sú: Sládkovičove, Kollárove Zniovského atď., pofažne aj život biskupa Štef. Moyses. Odporúčame.

Mládenec. Len nám odpíšte kolko? Uverejníme budúce.



Do účtivej pozor-

nosti odporúčam balsam Svätého Antona Paduanského. Nežisielne mnoho listov podakovania, potvrdzujú to, že ctiteľia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neuhom žalúdka, nechuti k jedeniu, chudobe krve, hlavybôľu, lámkám a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

==== K dostaniu výlučné u ====

Jozefa Hübner,

lekárneň «Červeného križa, Baja, Erzsébet királynéút 22. szám.

O Z N A M.

MICHAL HATALA,

stolár v Sereďi nad Váhom. Sklad vo svojom dome pri majeri. Rýchle, dôkladne a správne vybaví všetky do stolárskeho odboru padajúce objednávky, zvlášť ku stavbe okná, dvere za najľavnejšie ceny. — Stále má na sklade izbené náradie tiež vo veľkom počte na výber

umrlčie truhly

od najmenšej miery v jednoduchom tak i vskvostnom výrobku

O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách
cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada

==== WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz. ====

Oznam.

V slob. kráľ. meste Levoči so slobodnej ruky je na predaj

Majetok,

ktorý prozostáva z nasledovných nemovitosti:

V susedstve kráľ. sedrie a višie kráľ. reál. a dievčenskej školy nachádzajú sa dve fillagorie a podľa zahrady je cesta z druhej strany asi 3 jutra (jochi) v jednom kuse veľká rola a na jednom grunte dva domy; jeden poschodný, na 10 rokov slobodný od dane, a druhý prizemný; jedna asi 3 jutra (jochi) veľká zahrada, v ktorej je asi do 500 najfajnejšej sorty ovocia rodiačích stromov, a asi 500 svrčinových a jedlových stromov; ďalej kolkáreň a filagorie; baňa na suchý kameň ktorý má veľký odbyť: veľmi dobrý ku stavaniu domov a sto a sto rokov môže sa lámať.

Pozdĺž zahrady je cesta z druhej strany asi tri jutra (jochi) veľká v jednom kuse.

Hodí sa dobre pre krému a fiakrovania. Cena 12.000 zl. Blížšie vysvetlenia ústne, slebo písomne podá

Jozef Argay

Lócese, Külváros 5. szám.

117

Najlepšie

Koše

dodáva známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicih (Čechy).

Ohlas.

Hľadá sa rím. katolícky **slovenský kňaz, do Ameriky** pre cirkevnú obec **Natrona, Pa.** Kňaz tenže musí vedieť dokonale slovenský, v ktorej reči uradovať má medzi Slovákami z väčšej čiastky nárečia trenčianskeho. Požaduje sa neuhonný život, zdravá telesná sústava a horlivá kňazská účinnosť.

Plat pozostáva ročitých 800 dollárov, v mesačných lhotách. Štola a druhé dôchodky podobne tolko t. j. 1.600 dollárov.

Ktorý slovenský kňaz by chcel túto stanicu zaujať, nech sa obráti na Rev. John Uhlyarik, Slávisch Pastor, **Allegherry Pa., California, Ave 316. North-Amerika.** Tento vdačne posluži so všetkým čo sa nato vsťahuje.

Natrona Pa. 12-ho Maja 1903.

Kuratori cirkevní:

Andrej Čelko,
predseda.

Štefan Bednárík,
pokladník.

Ignác Martinický.

Mihal Reháč.

Plúcne nemoce.

Za ich divotvorné liečenie si za povinnosť držím, čím skôr vďaka vyjadriť. V mesiaci marci m. r. som dostal zapálenie pľúc, ktoré lekár za veľmi čudné a mimoriadne držal. O niekoľko dní som sa ale lepšie cítil; neskoršie som zas zemnicu dostal; o päť týždňov ma zas mimoriadne kašeľ napadol, k čomu ešte aj zadušenie mi zapríčinilo. Lekár tvrdil, že mám zapálenie rebroch. Mnoho liekov upotrebil, ale všetky bez výsledku. Pri pozdnejšej návšteve lekár povedal, že mám pľúca prirastené — a kašeľ so šliamom za pol roka, alebo aj za rok že potrva. Konečne lekár sa vystovil, že tu len príroda môže pomôcť, lež nie lieky. Tak som išiel k druhému lekárovi. Tento tiež tvrdil, že mám zapálenie rebroch — žiadal, žeby som šiel probovať do nemocnice. Keď ma ale dôkladnejšie prezkúmal, povedal mi, že mám na pľúcach na prst hrubú chrastu a táto ma — vraj — na pľúcach týska, nasledkom čoho mám aj to veľké zadušenie. Zimnica vždy vo väčšej a väčšej miere ma nasledovala, pričom mi aj nohy zapuchly. Lekár prezkúmal šliamom a povedal, že mám v pľúcach aj bacille. O tri týždne som bol prepustený z nemocnice: taký chorý, ako som aj predtým bol. Nemocných opatrujúca sestra mojim príbuzným povedala, že aby sme ku druhému lekárovi nešli, že je všetko márne, že len darobné náklady budeme mať. Ona si snáď už to myslela, že dlho žiť aj tak nebudem. Čo som si aj sám už myslieť. Jedno tajne som na posteli ležal. V noci som sa ukrutne potil. Vždy ma kašeľ napadol, čo ani opísať nemôžem a pritom zadušenie v takej miere ma napádalo, že mi dosť ťažké bolo aj to najmenšie pohnutie.

Na jednej listine, ktorá s našimi novynami prišla mi napadlo «Spiro-Spero» liečiaci ústav. Opísal som svoju nemoc, na ktorú som polahčenie nečakal. Po 14. dnovom upotrebení tohto spôsobu om už polahčenie cítil; kašeľ so šliamom o mnoho ľavnejší bol a zadušenie tiež prestalo. Cítil som sa so dňa nadeň lepšie na tolko, že mohol som aj ľahšie práce správať.

O šesť týždňov som sa dal tomu lekárovi prevyzitorovať znova, čo ale on nevedel o mojom terajšom liečení: vyslovil sa, že som už celkom na mieste a mu povedal, žeby som sa išiel do nemocnice opatrujúce (sestre) ukázať. Tento spôsob upotreboval som asi za tri mesiace. Od toho času mynulo už päť mesiacov bez toho, žeby som bol cítil to najmenšie s prúšej choroby. K tejto podobných nemociah trpiacim odporúčam najvreljšie tento spôsob liečenia.

Prijmu ešte ráz moju vďaku, som

S úctou **Robert Ohnemus.**
Schweighausen, 15-ho februára 1903.

Potvrdené **metským úradom.**
(P.) Zeheie.

Z každej triedy obecnstva dochádzajú k tomuto podobné dopisy.

Keď sa volakto na ústav listovne obrati, za potreby je nemoc, zamestnanie dokonale vypísať a tiež aj to, či sú nohy studené.

Adressa: **Kur-Institut «Spiro spero»**
**Dresden-Niederlössnitz. Post «öttschen-
broda Schulstr. 81/g.**

Listy prosíme len v nemeckej reči písať.

OZNAMI

==== prijíma ====

vydavateľstvo „Kreš'ana“

! Veľký krach!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydličky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáca ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrásľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobiereku alebo peniaze vopred v posaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcu markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.
S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. haloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobiereku s amerického patentirovaného striebra pošlú.
Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny



Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri ľamke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivostí, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po-žítosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti



Nietajni prostriedok!

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mo-krosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti zá-razu, zlomi sluchu, nemo-ciach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že mój apparat nemá sa držať za apparat Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto mój dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój apparat upotrebiť!

Malý apparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparat 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Lacné české perie.



5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobiereku franco zamene-nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.



Ochranná známka.



Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 1/2 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepši 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dosačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obraz-kový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.